22.10.2019

Eduskunnan liikennejaosto

HE 29/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020

Teema: Talousarvioesitys liikenneverkon ja kuljetusketjujen toimivuuden sekä elinkeinoelämän kilpailukyvyn edistämisessä? Kehittämistarpeet ja kipupisteet elinkeinoelämän näkökulmasta?

INFRA ry:n asiantuntijalausunto

INFRA ry kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja antaa kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020 ja toteaa lausunnossaan seuraavaa.

Liikenneverkon ja kuljetusketjujen toimivuus sekä elinkeinoelämän kilpailukyvyn edistäminen

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle ehdotetaan yhteensä 3,5 mrd. euroa määrärahaa, missä on lisäystä 616 milj. euroa vuoden 2019 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Lisäys aiheutuu pääasiassa hallitusohjelman lisämäärärahoista perusväylänpitoon, joukkoliikenteeseen ja liikenneväylien kehittämishankkeisiin.

Talousarvioon sisältyvä 616 milj. euron määrärahan lisäys on merkittävä ja se tulee näkymään liikenneverkon toimivuuden sekä elinkeinoelämän kilpailukyvyn paranemisena.

Etenkin perusväylänpitoon kohdistettavalla 300 milj. euron pysyvällä tasokorotuksella kyetään pysäyttämään väyläverkon korjausvelan kasvaminen ja lisäksi pienentämään korjausvelkaa.

Elinkeinoelämän kannalta erityisen positiivinen signaali on, että perusväylänpidon 300 milj. euron tasokorotuksesta on tehty pysyvä. Elinkeinoelämän toiveissa on, että tasokorotus olisi lisäksi mahdollista sitoa indeksiin (esim. maarakennuskustannusindeksi MAKU) niin, että korotukset seuraisivat kustannustason nousua.

Tasokorotuksen sisällä kohdennetaan 20 milj. euron lisäys talvikunnossapitoon. Lisäksi talousarvion yleisperustelussa todetaan, että perusväylänpidossa painotetaan väylästön kuntoa parantavia, päästöjä vähentäviä ja liikenneturvallisuutta lisääviä investointeja.

INFRA ry
Eteläranta 10
00130 Helsinki

Y-tunnus: 0116966-8
S-posti: info@infra.fi
etunimi.sukunimi@infra.fi

Puh. +358 9 129 91

Infra.fi
Infrakuntoon.fi

Talvikunnossapidon tasokorotuksella vaikutetaan erityisesti liikenneväylien päivittäiseen liikennöitävyyteen, mikä puolestaan parantaa elinkeinoelämän kuljetusten täsmällisyyttä ja sitä kautta elinkeinoelämän kilpailukykyä.

Yksityisteiden avustuksiin osoitetaan 20 milj. euroa. Monet suomalaisen perusteollisuuden raaka-ainelähteet sijaitsevat yksityisteiden varrella. Tästä syystä yksityistieavustuksiin kohdistetut määrärahat ovat tärkeitä esimerkiksi metsä- ja elintarviketeollisuudelle sekä matkailuelinkeinolle.

Kehittämishankkeisiin osoitetaan 499 milj. euroa. Tästä määrärahasta 351,2 milj. euroa kohdistetaan momentille 77 Väyläverkon kehittäminen, jossa kuluvan vuoden varsinaiseen talousarvioon verrattuna on korotusta 53 milj. euroa. Käytännössä tälle momentille kohdistettava määräraha on se summa, jolla väyläverkkoa vuonna 2020 suunnitellaan ja rakennetaan.

Pääosa väyläverkon kehittämiseen kohdistettavasta määrärahasta käytetään aiempina varainhoitovuosina päätettyjen väylähankkeiden rakentamiseen.

Uutena hankkeena aloitetaan Hanko – Hyvinkää -rataosan sähköistäminen, johon ehdotetaan 62 milj. euron valtuutta ja 3 milj. euron määrärahaa. Lisäksi aloitetaan Kemin Ajoksen meriväylän syventämisen, Tampere—Jyväskylä-rataosan parantamisen ja Seinäjoki—Vaasa-rataosan parantamisen suunnittelu. Muun kehittämisen hankesuunnitteluun ehdotetaan 7 milj. euroa.

Uusista hankkeista etenkin Hanko – Hyvinkää -rataosan sähköistäminen ja Kemin Ajoksen meriväylän syventäminen palvelevat vientiteollisuuden tarpeita. Tampere – Jyväskylä -rataosan parantaminen ja Seinäjoki – Vaasa -rataosan parantamisen suunnittelu parantavat teollisuuden toimintaedellytysten ohella myös henkilöliikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta.

Kehittämistarpeet ja kipupisteet elinkeinoelämän näkökulmasta

Vaikka nyt lausuttava talousarvio on elinkeinoelämän näkökulmasta varsin positiivinen, haluaa INFRA ry tuoda esiin seuraavat näkemykset.

Perusväylänpidon määräraha

Perusväylänpidon pysyvä tasokorotus sekä edellisenä vuonna lakiin sisällytetty 12-vuotinen valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma tuovat elinkeinoelämälle kauan kaivattua pitkäjänteisyyttä ja selkeämmän näkyvyyden tulevaisuuteen. Pitkäjänteisyyttä voitaisiin edelleen

parantaa sitomalla perusväylänpidon määräraha indeksiin (esim. maarakennuskustannusindeksi, MAKU) niin, että määräraha seuraisi kustannustasossa tapahtuvia muutoksia.

Suuret raideliikennehankkeet ja hankeyhtiöt

Hankeyhtiömallin hyödyntäminen suurten raideliikennehankkeiden edistämisessä Helsingin ja Turun sekä Helsingin ja Tampereen välillä on oikea ratkaisu.

Hankeyhtiömalleihin sisäänrakennettu ajatus valtion talousarvion ulkopuolisen rahoituksen hyödyntämisestä saa INFRA ry:n tuen. Näkemyksemme mukaan liikenneinfrastruktuurin rahoittamisesta pääosan on jatkossakin tultava valtion talousarvion kautta, mutta talousarvion ulkopuolisia rahoituslähteitä, kuten hyötyjä maksaa -periaatetta on myös kyettävä edistämään.

Suuret raideliikennehankkeet kuitenkin etenevät tällä hetkellä liian verkkaisesti. Nyt tarvittaisiin näkemyksellisyyttä ja rohkeutta tehdä yhteysvälipäätökset Helsinki – Turku sekä Helsinki – Tampere -yhteysvälien rakentamisesta.

EU:n päätös pidentää Pohjanmeri – Baltia ydinverkkokäytävää Helsingistä Tornioon ja edelleen Ruotsin puolelle antaa Suomelle mahdollisuuden hakea EU-tukea myös Helsinki – Tampere raideliikenneyhteyden kehittämiseen. Aiemmin tämä mahdollisuus oli ainoastaan Helsingin ja Turun välisellä rataosuudella.

Tuen hakeminen ja saaminen edellyttää eduskunnan päätöstä hankkeiden aloittamisesta.

Suomella on historiallinen mahdollisuus saada tukea jopa 50 % suunnittelukustannuksiin sekä 10…20 % rakentamiskustannuksiin. Tuen saaminen edellyttää kansallisten päätösten tekemisen lisäksi sitä, että Suomi jatkossa ottaa joustavamman kannan EU:n kehysneuvotteluissa EU:n rahoituskehyksen kokonaistasoon ja myönteisemmän kannan CEF -rahoitukseen, josta TEN-T ydinverkkokäytävien hankkeita rahoitetaan.

Maantieverkon ja kumipyöräliikenteen asema

Euroopan Unionissa on tavoitteena liikenteen siirtäminen yhä enemmän kiskoille. Tämä on monella tapaa ymmärrettävä tavoite esimerkiksi liikenteen sujuvuuden ja ruuhkautumisen estämisen sekä ilmastonmuutoksen torjunnan näkökulmista.

INFRA ry
Eteläranta 10
00130 Helsinki

Y-tunnus: 0116966-8
S-posti: info@infra.fi
etunimi.sukunimi@infra.fi

Puh. +358 9 129 91

Infra.fi
Infrakuntoon.fi

22.10.2019

Suomen on kuitenkin pidettävä mielessä, että maantieverkko on edelleen teollisuuden ja kaupan kannalta keskeisin osa väyläverkostoamme ja sitä käyttävä kumipyöräliikenne pääasiallinen teollisuuden ja kaupan raaka-aineiden ja tuotteiden kuljetusmuoto.

Etenkin tästä näkökulmasta satsauksia pitäisi tehdä sinne, missä niillä on suurin vaikutus. Satsaamalla tieverkon toimivuuteen on mahdollista saada aikaan merkittäviä vaikutuksia elinkeinoelämän kilpailukyvyn parantamisen lisäksi liikenneturvallisuuden parantamisessa, liikenteen sujuvuudessa sekä myös ilmastonmuutoksen torjunnassa.

Kunnioittavasti

INFRA ry

Paavo Syrjö
toimitusjohtaja

INFRA ry
Eteläranta 10
00130 Helsinki

Y-tunnus: 0116966-8
S-posti: info@infra.fi
etunimi.sukunimi@infra.fi

Puh. +358 9 129 91

Infra.fi
Infrakuntoon.fi